

Taňry myhmanlary / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 22 января, 2025

Taňry myhmanlary / hekaýa

TAŇRY MYHMANLARY

Ogullarynyň hersi bir pudakda işläp zähmet çekip ýörensoň, Gurbangeldi aga olar bilen seýrek görüşýärdi. Aglaba, agtyklaryny göresi gelse özi bir-iki gün gidip, ýatyp gaýdardy.

Ine-de bir gün, onuň dilegi duş boldy. Nowruz baýramy mynasybetli, oglanlarynyň bary, çagalary bilen öýlerinde jemlendiler. Gurbangeldi aga, ogullaryna garap :

– Hudaýa şükür, köpden bäri başyňyzy bir saçaga jemläp bilmän ýördüm. Dünýeligiň ynsan bilen göwündeş ýeri ýokdyr. Ogullarynyň hemmesi göwresi bilen gulaga öwrülip gulak asyp otutyşlaryna, uly ogly ümsümligi bozdy.

-Kaka! Bu göwündeş bolmazlygyň sebäbi nämedekä?

Hawa, oglum! Alla Tagala ähli janly jansyz ýaradylan zatlaryň barçasyny ynsanlaryň bähbidi üçin hyzmata goýupdyr.

Bulara dört öri diýilýär: birinjisi-ähli suwlar, ikinjisi-nebatat, ýagny ösümlükler, üçünjisi-gaty daş-demir magdanlar, dördünjisi bolsa-haýwanatlar.

Haýwanat iki topardyr. Natyk-nutk sözleýji we gaýry natyk-geplemeýändir.

Natyk ynsanlardyr. Galanlarynyň hemmesine "Ynsana tabyn bol" diýip emr edilendir. Ynsanyň çagasy-da äpet düýäni idip yörendir.

Emma, adamzadyň öz ahlagynda bir kemçilik bardyr. Şol kemçiliklere sebäp bolan zat, onuň nebsi, haý-u höwäsi we şeýtandyr. Bulardan goranmak üçin kyrk sany gözəl ahlagy (gylygy) daşyna dolak edendir. Kä mahal adam birine gaharlanyp:- Sen-ä haýwança-da ýok ekeniň – diýmesi bardyr. Sebäbi haýwan emr edilen, boýun bolmak hökümi gysarnyksyz berjaý edýär. Eýesi aç daňyp goýsa-da ýüz öwürmeýär.

Adama weli ähli ýaradylanlara ybrat gözi bilen garamak, ýaradany unutmazlyk emrini berjaý etmeýäligi üçin Ynsan-ýagny unudyjy lakamy berlipdir.

Men size garry atamdan eşiden bir tymsalyny gürrüň bermekçi – diýdi-de, çay bilen bokurdagyny arçap, gürrüňe başlady.

– Bir zamanda, Akyl, Paýhas, Gahar, Rysgal dördüsi, öz aralarynda, haýsy birimiz mürewwetde belentdiris – diýip, jedelleşipdirler. Akyl ilki söze başlap:

-Adamzadyň ahlak gymmatlygy, onuň başynda meniň barlygym bilendir – diýipdir.

Paýhas:

– Ýok! Sen endişelik bilen adamlary äwmezlige sezewar edýärsiň. Seniň bu halyňdan jomartlygy görmeýärin. Rysgal hem dura bilmän:

-Mürewwet mende-dir. Adamlaryň elini, dilini uzaldyp bilýärin. Gury söz bilen ýerliksiz öwünjeňlik olaryň göwnünlerini-de hoş edip bilmez. Mürewwetiň özidirin men.Gahar:

-Ýok, dostlar, siz ýalňyşýarsyňyz! Meniň ýok ýerimde gaýrat aýaga galyp bilmez. Gahary bolmadygyň gaýraty bolarmy?!

Bu jedeliň çözülmegini aňan Paýhas olara:

Geliň gowusy adamzadyň özünden sorap göreliň?!

Bular Paýhasyň teklibi bilen adamzadyň sypatyna girip, ýerini işläp ýören daýhanyň ýanyna barýarlar. Oňa:

-Taňry myhmany alarmysyňyz?! -diýip ýüzlenipdirler.

Daýhan bu myhmanlara salam berip:

– Hoş geldiňiz! Elbetde alaryn. Geliň-de geçiberiň – diýip, öýüniň töründen ýer beripdir. Paýhas:

– Eý hormatly! Bize rugsat berseňiz özümizi tanyş etjek. Biz azyk owkadyň hyrydarlary däl. Ynha, bu oturan Akyl, sagyndaky Rysgal, solundaky Gahar, men-de Paýhasdyryn. Biz bir meseläni sizden soraly diýip geldik. Daýhan:

– Siz hakykatdanam taňry myhmanlary ekeniňiz – diýip, bag goýnyny soýup, söwüş etmäge durupdyr. Akyl:

– Siz bizi atma-at tanap söwüş etmäge durduňyz weli, bu maly haýsymyzyň hormatymyza soýmakçy?! Daýhan:

– Atamyň wesýetini tutup soýmakçy boldum. Ol maňa "Beýik taňryň myhmanyna supra ýaýsaň Taňry-da, aýat tamakin bolup

ýatanlaryňy jennetden naharlajakdyr. Myhman goňşyňyza gelen-de bolsa çagyrsaň, üç haky berjaý edersiňiz. Tanry- da , goňşyňdyr myhman-da razy bolar" diýip wesýet etdi. Gahar:

– A, eger-de şu dördimiziň biri üçin soýmaly bolsaňyz haýsomyzyň hormatyna soýardyň?!
Daýhan:

-Akyl, Gahar, Paýhas, Rysgal adama myhmandyr. Bir gün akylam çaşar, gaharam synar, paýhasam kesmez, rysgalam gitjekdir. Öz ýerinde hormatyňyzy tutaryn. Onda Rysgal:

-Biz sizden aýyp görmeris. Ýüz görmäň. Jomartlykda haýsomyzy ýagşyrak bilýäňiz?!

Daýhan oýlanyp durupdyrda:

– Eziz myhmanlarym! Siziň jomartlygyňyza baha bermeli bolsam, Akyl, men sizden başlamakçy. Siz başomyzyň edasy-da bolsaňyz gaty ýaýal hem haýal terpenýärsiňiz! Gahar gelip etjegini edensoň, gelen bolýarsyň, giç bolýar. Külüni ataýmaly bolansoň peýdaň ýok. Şol sebäpden seniň üçin-ä söwüş etmezdim!

Gahar sen hakda aýdar bolsam, haý seniň halyňa, waý meniň halyma! Ýerliksiz ýere joşar sen, hed- hudutdan aşar sen! Sen zerarly şalar tagtyndan aýryldy, ärler bagtyndan. Dost dostdan, dogan gardaşdan, syrdaşdan aýryldy. Sen bir suwda sönmeýän o:tsyň. Iň ýamany-da imandanam daş edýärsiň. Seň başyň ýel, aýagyňam kül. Seniň üçin söwüş ekeni, pyçagymam ellemerin!

Rysgal, senem gadyr bilmez gardaş ýaly öýüň mekanyň bilinmez. Tutup biljeg-ä ýetdireňok, tutmajagam kowsa-da gideňok. Ynsanlaram tapanyny şükür tanapyna baglap tygşytlansa bolajjak weli, o tanapam nebsiniň şütürine baglap hyýal bazaryna alamana iberip, özem olja garaşyp ýatyr. Seniň üçin-ä çymçygam soýmazdym!

Paýhas! Sen aklylyň hemrasy ahyryn! Seniň baran jaýyňa gahar girebilmez. Ähli gowgadyr jeňler seniň bilen ýatyrylýar. Duşmany dost edip bilýärsiň, amallary hasyl edip bilýärsiň. Soramanka açlara nan berdirýärsiň, ýalaňaja don! Aklylyň ýeten ýerine amal etdirensiň. Adamzada berilen kyrk gylygyň serdary sensiň. Dünýe malyny saňa bagş etsemem azdyr. Mürewwet sendedir – diýip, sözünü soňlapdyr.

Ine, balalarym!

Bu timsaldan görnüşi ýaly hemme zat akyla mätäç bolsa-da, aklyň hem mätäçligi bardyr. Ol paýhasa, tejribä mätäçdir. "Iki akyl birigse dal oky daşdan ötürer" diýlen pähim şol ýerde döräpdir. Ikiň biri paýhasdyr. Iki adam uruşsa akly günäkärdir, paýhasa eýermänligi üçindir- diýip Gurbangeldi aga nesihatlaryny tamam etdi.

16.02.2017 ý.

Aşyr Salyh Ogly.

Hekáyalar